



Transporta nelaimes gadījumu un incidentu izmeklēšanas birojs

Brīvības iela 58, Rīga, LV-1011, tālr. 67288140, mob. tālr. 26520082, fakss 67283339, e-pasts taiib@taiib.gov.lv, www.taiib.gov.lv

2019. GADA PĀRSKATS

Dzelzceļa avāriju izmeklēšanas jomā

Rīga 2020

Pārskata kopsavilkums

Latvijas Republikā smagas dzelzceļa avārijas, kā arī citus dzelzceļa satiksmes negadījumus, ja tiem ir nelabvēlīga ietekme uz kustības drošību, izmeklē Transporta nelaimes gadījumu un incidentu izmeklēšanas birojs.

Pārskatā iekļauta informācija par Biroja darbu dzelzceļa avāriju izmeklēšanas jomā un par izdotajiem ieteikumiem un to ieviešanu, kā arī sadarbību ar citām institūcijām.

Saturs

Pārskata kopsavilkums.....	2
1. IEVADA DAĻA	4
1.1. Juridiskā bāze.....	4
1.2. Biroja pilnvarojums, loma un mērķis.....	4
1.3. Organizācija	5
1.4. Organizatoriskā struktūra	5
1.5. Budžets.....	6
2. IZMEKLĒŠANAS PROCESS.....	7
2.1. Dzelzceļa avārijas, kas ir jāizmeklē	7
2.2. Institūcijas, kas ir iesaistītas izmeklēšanā.....	7
2.3. Izmeklēšanas process	8
3. IZMEKLĒŠANA	9
3.1. Uzsāktās izmeklēšanas 2019. gadā	9
3.2. Smagas dzelzceļa avārijas un nopietni negadījumi, kas izmeklētas 2008.-2019. gadā	9
4. IETEIKUMI.....	10
4.1. Īss pārskats un iepazīstināšana ar ieteikumiem	10

1. IEVADA DAĻA

1.1. Juridiskā bāze

Eiropas Parlamenta un Padomes 2004.gada 29.aprīļa Direktīva 2004/49/EK par drošību Kopienas dzelzceļos un par Padomes direktīvas 95/18/EK par dzelzceļa pārvadājumu uzņēmumu licencēšanu un direktīvas 2001/14/EK par dzelzceļa infrastruktūras jaudas sadali un maksas iekasēšanu par dzelzceļa infrastruktūras izmantošanu un drošības sertifikāciju (turpmāk tekstā – Dzelzceļu drošības direktīva) prasības attiecībā uz neatkarīgas dzelzceļa avāriju izmeklēšanas iestādes izveidošanu tika ieviestas 2007.gada 24.maijā ar grozījumiem Dzelzceļa likumā, kas stājās spēkā 2007.gada 12.jūnijā un kuros tika noteiktas smagu dzelzceļa avāriju izmeklēšanas institūcijas funkcijas un uzdevumi un smagu dzelzceļa avāriju un avāriju kritēriji. Par smagu dzelzceļa avāriju izmeklēšanas institūciju tika noteikts Transporta nelaimes gadījumu un incidentu izmeklēšanas birojs (turpmāk – Birojs), kura sastāvā tika izveidota Dzelzceļa avāriju izmeklēšanas nodaļa.

Lai pilnībā ieviestu *Dzelzceļu drošības direktīvas* prasības un nodrošinātu Dzelzceļa likuma izpildi attiecībā uz neatkarīgu dzelzceļa avāriju izmeklēšanas iestādi, 2007.gada 27.martā tika veikti grozījumu 1998.gada 6.oktobra Ministru kabineta noteikumos Nr.393 „Dzelzceļa satiksmes negadījumu izmeklēšanas kārtība”, bet 2010.gada 26.oktobrī tika izdoti jauni Ministru kabineta noteikumi Nr.999 „Dzelzceļa satiksmes negadījumu klasifikācijas, izmeklēšanas un uzskaites kārtība”.

Pildot *Dzelzceļu drošības direktīvas* 21.pantā noteiktās prasības, kas pārņemtas Dzelzceļa likuma 33.¹ panta 2.daļā, Birojs ir izveidots kā institūcija, kas organizatoriski, juridiski un savu lēmumu pieņemšanā ir neatkarīga no dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāja, pārvadātāja un dzelzceļa tehniskās ekspluatācijas kontroles un uzraudzības institūcijas, kā arī no institūcijas, kas atbild par dzelzceļa infrastruktūras maksas noteikšanu un iekasēšanu, dzelzceļa infrastruktūras jaudas iedalīšanu vai valsts pārvaldes realizēšanu dzelzceļa transporta jomā, un no personām, kuru intereses var būt pretrunā ar Biroja uzdevumiem. Birojā ir divi izmeklētāji, kuri notiekot smagai dzelzceļa avārijai vai nopietnam negadījumam, ir spējīgi veikt atbildīgā izmeklētāja funkcijas.

1.2. Biroja pilnvarojums, loma un mērķis

Biroja galvenais mērķis ir veikt neatkarīgu aviācijas nelaimes gadījumu un incidentu, dzelzceļa avāriju un jūras negadījumu drošības izmeklēšanu. Izmeklēšanas vienīgais mērķis ir novērst aviācijas nelaimes gadījumus un incidentus, dzelzceļa avārijas, dzelzceļa satiksmes negadījumus un jūras negadījumus, tādējādi uzlabojot gaisa satiksmes, dzelzceļa un jūras transporta kustības drošību. Izmeklēšana nekādā gadījumā nav saistīta ar vainas vai atbildības noteikšanu.

Birojs dzelzceļa negadījumu izmeklēšanu veic saskaņā ar *Dzelzceļu drošības direktīvas* prasībām un noteikumiem, kas pārņemti nacionālajos normatīvajos aktos – Dzelzceļa likumā, 2005.gada 20.decembra Ministru kabineta noteikumos Nr.973 „Transporta nelaimes gadījumu un incidentu izmeklēšanas biroja nolikums”, Ministru kabineta 2010. gada 26. oktobra noteikumos Nr. 999 „Dzelzceļa satiksmes negadījumu klasifikācijas, izmeklēšanas un uzskaites kārtība”.

Biroja Dzelzceļa avāriju izmeklēšanas nodaļas darbības mērķis ir smagu dzelzceļa avāriju un nopietnu negadījumu neatkarīga izmeklēšana, lai noteiktu avārijas cēloņus un, ja nepieciešams, izstrādātu ieteikumus līdzīgu avāriju novēršanai nākotnē.

Birojs izmeklēšanu veic neatkarīgi no tiesībsardzības institūciju veiktās izmeklēšanas, nenosakot personas vainu un atbildību.

1.3. Organizācija

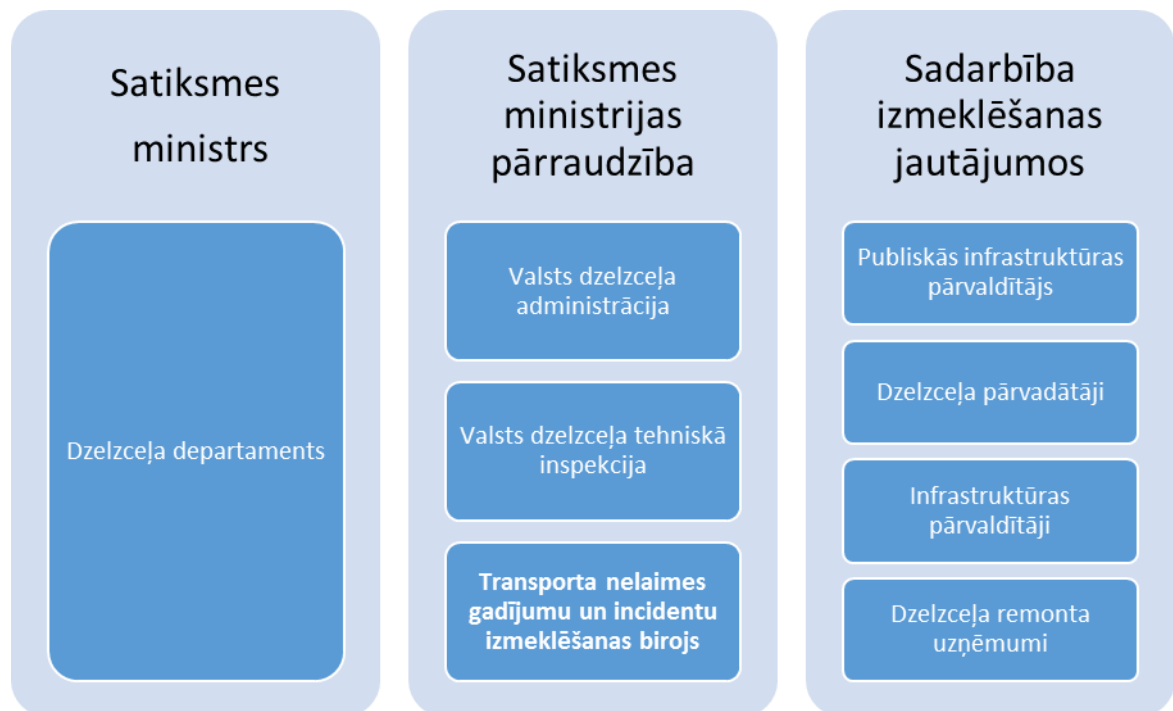
Birojā ir desmit darba vietas. Birojs ir valsts tiešās pārvaldes iestāde Satiksmes ministrijas pārraudzībā, kas īsteno valsts pārvaldi aviācijas nelaimes gadījumu un incidentu, dzelzceļa avāriju un jūras negadījumu izmeklēšanas jomā. Dzelzceļa avāriju izmeklēšanas nodaļā ir divas amata vietas – nodaļas vadītājs un izmeklētājs. Biroja struktūra norādīta 1.attēlā.



1.att. Biroja struktūras shēma

1.4. Organizatoriskā struktūra

Izmeklēšanas jautājumos Birojs sadarbojas ar infrastruktūras pārvaldītāju, dzelzceļa pārvaldītājiem un dzelzceļa remonta uzņēmumiem. Ar Valsts dzelzceļa tehnisko inspekciju Birojs sadarbojas drošības ieteikumu ieviešanas termiņu saskaņošanas jautājumos. Sadarbība ar citām institūcijām un iestādēm ir norādīta 2. attēlā.



2.att. Sadarbības shēma ar citām institūcijām

1.5. Budžets

Saskaņā ar likuma „Par aviāciju” 5. panta ceturto daļu Birojs aviācijas nelaimes gadījumu un incidentu izmeklēšanas jomā tiek finansēts no ieņēmumu daļas par aeronavigācijas pakalpojumiem Rīgas lidojumu informācijas rajonā, saskaņā ar Dzelzceļa likuma 33.¹ panta piekto daļu Birojs dzelzceļa satiksmes negadījumu izmeklēšanas jomā tiek finansēts no dzelzceļa infrastruktūras finansējuma un saskaņā ar Jūrlietu pārvaldes un jūras drošības likuma 8.¹ panta otro daļu Biroju jūras negadījumu un jūras incidentu izmeklēšanas jomā finansē no Latvijas Jūras administrācijas līdzekļiem, kuri saskaņā ar Ministru kabineta noteiktajiem izcenojumiem gūti par valsts pārvaldes uzdevumu ietvaros sniegtajiem maksas pakalpojumiem.

Ar 2018. gada 10. oktobra Ministru kabineta rīkojumu Nr. 499 „Par Transporta nelaimes gadījumu un incidentu izmeklēšanas biroja 2019. gada budžeta apstiprināšanu” tika apstiprināti Biroja budžeta ieņēmumi EUR 475 337 apmērā, kur dzelzceļa satiksmes negadījumu izmeklēšanai tika paredzēts finansējums EUR 187 036 apmērā.

2. IZMEKLĒŠANAS PROCESS

2.1. Dzelzceļa avārijas, kas ir jāizmeklē

Izmeklēšanas procesu reglamentē Ministru kabineta 2010.gada 26.oktobra noteikumi Nr.999 „Dzelzceļa satiksmes negadījumu klasifikācijas, izmeklēšanas un uzskaites kārtība”.

Saskaņā ar minētajiem noteikumiem Birojam obligāti ir jāizmeklē smagas dzelzceļa avārijas, kā arī Birojs var pieņemt lēmumu izmeklēt jebkurus citus dzelzceļa satiksmes negadījumus, ja tiem ir negatīva ietekme uz kustības drošību.

Smaga dzelzceļa avārija ir vilciena sadursme ar citu dzelzceļa ritošo sastāvu vai nobraukšana no sliedēm, kas izraisījusi vienu no šādām kaitīgām sekām:

- gājis bojā uzreiz vai smagas avārijas rezultātā 30 dienu laikā pēc tās miris vismaz viens cilvēks;
- nodarīti miesas bojājumi vismaz pieciem cilvēkiem, kuri negadījuma dēļ hospitalizēti ilgāk par 24 stundām;
- nodarīts kaitējums ritošajam sastāvam, dzelzceļa infrastruktūrai vai videi vismaz EUR 2 000 000 apmērā.

Smaga dzelzceļa avārija ir arī cits dzelzceļa satiksmes negadījums, kura sekas ir līdzīgas iepriekš minētajam un kuram ir acīmredzami nelabvēlīga ietekme uz dzelzceļa drošības regulēšanu vai drošības pārvaldību.

Nopietns negadījums ir nevēlams vai neparedzēts pēkšņs notikums, kurā ir iesaistīts vismaz viens kustībā esošs ritošais sastāvs ar ātrumu, kas ir lielāks par 0 km/h, vai īpaša notikumu virkne ar vismaz vienu no šādām kaitīgām sekām:

- gājis bojā cilvēks vai miris 30 dienu laikā pēc nopietnā negadījuma;
- cilvēkam nodarīti miesas bojājumi, kuru dēļ viņš ir hospitalizēts ilgāk par 24 stundām;
- radīti nopietni ritošā sastāva, sliežu ceļu, citu iekārtu bojājumi vai nodarīts kaitējums videi EUR 150 000 vai lielākā apmērā;
- sešas stundas vai ilgāk pārtraukta vilcienu kustība pa galveno sliežu ceļu.

Birojs jebkurā laikā var pieņemt lēmumu par citu dzelzceļa satiksmes negadījumu, kā arī citu ar vilcieniem kustību saistītu negadījumu izmeklēšanu, ja tiem ir nelabvēlīga ietekme uz kustības drošību.

2.2. Institūcijas, kas ir iesaistītas izmeklēšanā

Iestādes un organizācijas, kas ir iesaistītas izmeklēšanā, nosaka Dzelzceļa likums un Ministru kabineta 2010.gada 26.oktobra noteikumi Nr.999 „Dzelzceļa satiksmes negadījumu klasifikācijas, izmeklēšanas un uzskaites kārtība”.

Saskaņā ar minētajiem noteikumiem smagas dzelzceļa avārijas un jebkurus dzelzceļa satiksmes negadījumus, pēc kuriem dzelzceļa ritošais sastāvs ir svītrojams no inventāra parka, izmeklē Birojs.

Atbilstoši avārijas raksturam Birojs var pieaicināt piedalīties izmeklēšanā kompetentus ekspertus, kuri nav Biroja darbinieki, kā arī Eiropas Savienības dalībvalsts izmeklēšanas iestādes pārstāvjus, ja avārijā ir iesaistīts pārvadātājs, kas reģistrēts un licencēts attiecīgajā dalībvalstī.

Birojs var lūgt citu Eiropas Savienības dalībvalstu izmeklēšanas iestāžu vai Eiropas Dzelzceļa aģentūras palīdzību, lai saņemtu ekspertu atzinumus vai veiktu tehniskās pārbaudes, analīzes, vai sniegtu novērtējumus.

2.3. Izmeklēšanas process

Izmeklēšana ir informācijas vākšana par dzelzceļa satiksmes negadījuma sekām, apstākļiem, tās analīze un atzinuma sagatavošana. Birojs ir izstrādājis rokasgrāmatu, lai veiktu kvalitatīvu izmeklēšanu un sekmētu iespējamo ieteikumu izstrādi.

Biroja izmeklētāji reizi dienā no infrastruktūras pārvaldītāja vai pārvadātāja e-pastā saņem informāciju par visiem dzelzceļa satiksmes drošības negadījumiem, kuri notika pēdējo 24 stundu laikā. Par smagām dzelzceļa avārijām un nopietniem negadījumiem infrastruktūras pārvaldītājs vai pārvadātājs nekavējoties paziņo Biroja darbiniekiem pa tālrunu sakariem. Pēc ziņojuma saņemšanas par avāriju Biroja izmeklētāji ierodas negadījuma vietā un nekavējoties uzsāk negadījuma sākotnējo izvērtēšanu.

Lēmumu par izmeklēšanas uzsākšanu Birojs pieņem, pamatojoties uz Latvijas Republikas normatīvajiem tiesību aktiem. Saskaņā ar tiem Birojam obligāti ir jāizmeklē smagas dzelzceļa avārijas. Lēmumu par citu negadījumu izmeklēšanu pieņem, izanalizējot un apkopojot informāciju par negadījumu un izvērtējot tā ietekmi uz kopējo vilcienu kustības drošību.

Septiņu dienu laikā pēc izmeklēšanas uzsākšanas Birojs par to informē Eiropas Dzelzceļa aģentūru, Valsts dzelzceļa tehnisko inspekciju, Valsts policiju, dzelzceļa satiksmes negadījumā iesaistīto dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāju un pārvadātāju.

Izmeklēšanu vada Biroja direktors. Biroja direktors dzelzceļa avārijas izmeklēšanai norīko atbildīgo izmeklētāju, kurš atbild par izmeklēšanas darbību organizēšanu, veikšanu un kontroli.

Atbildīgais izmeklētājs var piesaistīt neatkarīgus ekspertus, lai veiktu tehniskās ekspertīzes un aprēķinus, kas nepieciešami avārijas cēloņu noskaidrošanai.

Birojs par avārijas izmeklēšanas gaitu informē Valsts dzelzceļa tehnisko inspekciju, dzelzceļa satiksmes negadījumā iesaistīto dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāju, pārvadātāju, cietušos un viņu radniekus, bojātās mantas īpašniekus, ražotājus, attiecīgos avārijas dienestus, personāla un lietotāju pārstāvjus un minētajām personām nodrošina iespēju sniegt atzinumus, komentārus un paust viedokli par pārskata projektos norādīto informāciju.

Izmeklēšanas nobeiguma pārskatu paraksta Biroja direktors un visi izmeklēšanas dalībnieki. Ja rodas domstarpības par pārskata saturu, izmeklēšanas nobeiguma pārskatu sagatavo izmeklēšanas vadītāja atbalstītājā redakcijā. Izmeklēšanas dalībnieks, kurš nepiekrīt izmeklēšanas nobeiguma pārskata saturam, to paraksta ar piezīmi par savu atšķirīgo viedokli un pamato šo viedokli. Izmeklēšanas nobeiguma pārskata parakstīšanas dienu uzskata par izmeklēšanas beigu dienu.

3. IZMEKLĒŠANA

3.1. Uzsāktās izmeklēšanas 2019. gadā

2019. gadā uzsāktās izmeklēšanas

Notikuma datums	Izmeklēšanas nosaukums (Notikuma veids, vieta)	Juridiskais pamats
2019. gada 8. februārī	Nelaiemes gadījums ar cilvēku ritošā sastāva kustības laikā (Rīgas dzelzceļa tilts pāri Daugavai)	i ii

3.2. Smagas dzelzceļa avārijas un nopietni negadījumi, kas izmeklētas 2008.-2019. gadā

2008.-2019. gadā izmeklētas dzelzceļa avārijas

Izmeklētās avārijas	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Kopā
(19. Smagas dzelzceļa avārijas un nopietni negadījumi panta, 1 + 2)	Vilcienu sadursme	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	3
	Nobraukšana no sliedēm	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	2
	Nelaiemes gadījums ar cilvēku ritošā sastāva kustības laikā	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
	Ritošā sastāva ugunsgrēks	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
	Kopā	1	1	1		1		2			1		7

Pamats izmeklēšanai: i = Saskaņā ar Drošības Direktīvu ii = Saskaņā ar nacionālās likumdošanas aktiem (ietverot Drošības Direktīvas 2. panta 2. punktā minētās jomas), iii = Brīvprātīgi - citi kritēriji (Nacionālie normatīvie akti/prasība nav iekļauta Drošības Direktīvā).

4. IETEIKUMI

4.1. Īss pārskats un iepazīstināšana ar ieteikumiem

Latvijas Republikas normatīvajos tiesību aktos (Ministru kabineta 2010.gada 26.oktobra noteikumi Nr.999 „Dzelzceļa satiksmes negadījumu klasifikācijas, izmeklēšanas un uzskaites kārtība”) ir noteikts, ka, lai novērstu smagas dzelzceļa avārijas vai nopietna negadījuma cēloņus un apstākļus, kā arī garantētu dzelzceļa satiksmes drošību, Birojs, pamatojoties uz izmeklēšanas gaitā izdarītajiem secinājumiem, izstrādā drošības ieteikumus.

Drošības ieteikumos nekonstatē personas vainas vai atbildības prezumpciju saistībā ar dzelzceļa satiksmes negadījumu.

Birojs drošības ieteikumus nosūta Valsts dzelzceļa tehniskajai inspekcijai un, ja tas nepieciešams ieteikumu rakstura dēļ, citām iestādēm vai citas Eiropas Savienības dalībvalsts dzelzceļa drošības iestādei. Valsts dzelzceļa tehniskā inspekcija un citas iestādes, kurām ir adresēti drošības ieteikumi, veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka izmeklēšanas biroja vai citas Eiropas Savienības dalībvalsts izmeklēšanas iestādes izdotie drošības ieteikumi tiek pienācīgi ņemti vērā un attiecīgajos gadījumos par tiem pieņemti atbilstoši lēmumi.

Valsts dzelzceļa tehniskā inspekcija uzrauga drošības ieteikumu ieviešanu.

Institūcijas, kurām ir adresēti drošības ieteikumi, pēc saskaņošanas ar Valsts dzelzceļa tehnisko inspekciju var veikt arī citus pasākumus, lai sasniegtu drošības ieteikumos minētos mērķus.

Valsts dzelzceļa tehniskā inspekcija un citas iestādes, kurām ir adresēti drošības ieteikumi, vismaz reizi gadā sniedz informāciju izmeklēšanas birojam vai citas Eiropas Savienības dalībvalsts izmeklēšanas iestādei, kura tos izdevusi, par veiktajiem vai plānotajiem pasākumiem saistībā ar drošības ieteikumiem.

2007.-2019. gadā ieviestie ieteikumi

Izdotie ieteikumi		Ieteikumu ieviešanas statuss					
		Ieviesti		Tiek ieviesti		Nav ieviesti	
Gads	Skaits	Skaits	[%]	Skaits	[%]	Skaits	[%]
2007.	0	0	0	0	0	0	0
2008.	8	7	87,5	1	12,5	0	0
2009.	4	0	0	4	100	0	0
2010.	4	9	225	0	0	0	0
2011.	0	0	0	0	0	0	0
2012.	3	0	0	3	100	0	0
2013.	0	3	100	0	0	0	0
2014.	0	0	0	0	0	0	0
2015.	3	1	33	2	67	0	0
2016.	0	1	50	1	50	0	0
2017.	0	0	0	1	0	0	0
2018.	3	2	70	1	30	0	0
2019.	0	1	50	1	50	0	0
Kopā	25	24	96	1	4	0	0